

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 5. října 2022 v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Lněničky a soudců JUDr. Petra Smrže a Mgr. Petra Hovorky odvolání obžalovaného [příjmení] [jméno] [příjmení], [datum narození], a poškozené [jméno] [příjmení], [datum narození], proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 5. 5. 2022, č. j. 20 T 1/2022-2098 a rozhodl

takto:

Podle § 258 odst. 1 písm. d), e) odst. 2 trestního řádu se napadený rozsudek částečně zrušuje, a to ve výroku o trestu a ve výroku o zabránění věci.

Podle § 259 odst. 3 trestního řádu se znovu rozhoduje tak, že se obžalovanému [příjmení] [jméno] [příjmení] ukládá podle § 141 odst. 1 za použití § 43 odst. 1 trestního zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání tří let.

Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 trestního zákoníku se výkon trestu podmíněně odkládá na zkušební dobu pěti let.

Podle § 259 odst. 2, 3 trestního řádu se výrok napadeného rozsudku doplňuje tak, že poškozená [jméno] [příjmení], [datum narození], se podle § 229 odst. 1 trestního řádu odkazuje s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Odůvodnění:

1. Shora uvedeným rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích byl obžalovaný [příjmení] [jméno] [příjmení] uznán vinným jednak zločinem zabití dle § 141 odst. 1 trestního zákoníku a dále přečinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku. Za to byl odsouzen podle § 141 odst. 1 tr. zákoníku, za užití § 43 odst. 1 tr. zákoníku, k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 3 let a 6 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou.

2. Podle § 101 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku, ve spojení s § 230 odst. 1 trestního řádu, bylo dále rozhodnuto, že se obžalovanému zabírají zbraně, včetně průkazů zbraní, a to:

1. PISTOLE vzor MARGOLIN, výrobní číslo B0559A, výrobce SSSR, ráže 22 Long Rifle, včetně průkazu této zbraně číslo MT152983, datum registrace 16. 4. 2012,
2. PISTOLE vzor 92, výrobní číslo A3712, výrobce ČZ Uherský Brod, ráže 6,35 mm Browning, včetně průkazu této zbraně číslo MT152887, datum registrace 29. 2. 2012,
3. PUŠKA vzor M1 GARAND, výrobní číslo BMR4161, výrobce BREDA, ráže 308 Win., včetně průkazu této zbraně číslo MV095427, datum registrace 6. 6. 2016,
4. REVOLVER, vzor 444, výrobce TAURUS, výrobní číslo BS637929, ráže 44 Rem. Mag., včetně průkazu této zbraně číslo MT151883, datum registrace 10. 9. 2010,
5. PISTOLE vzor 1911, výrobce TAURUS, výrobní číslo NAW47939, ráže 45 Auto, včetně průkazu této zbraně číslo M5153086, datum registrace 8. 6. 2012,
6. PISTOLE vzor PPQ, výrobce WALTHER, výrobní číslo FAL7704, ráže 9 mm Luger, včetně průkazu této zbraně číslo MT153436, datum registrace 3. 12. 2012,
7. PUŠKA vzor CZ 858 TACTICAL 4V, výrobní číslo B0929569, výrobce ČZ UHERSKÝ BROD, ráže 7,62x39, včetně průkazu této zbraně číslo MT154063, datum registrace 4. 12. 2013,
8. PUŠKA vzor CQ-A1, výrobní číslo 004259-13, výrobce NORINCO, ráže 223 REM., včetně průkazu této zbraně číslo MT154808, datum registrace 30. 12. 2014,
9. PUŠKA vzor M 305, výrobce NORINCO, výrobní číslo 20110274, ráže 308 Win., včetně průkazu této zbraně číslo MV094901, datum registrace 9. 11. 2016,
10. BROKOVNICE OPAKOVACÍ, vzor: SUPERNOVA, výrobce BENELLI, výrobní čísla V755210E, Z712563L ráže 12/89, včetně průkazu této zbraně číslo MT155350, datum registrace 19. 10. 2015,
11. PISTOLE vzor CZ 75 SP-01 TACTICAL, výrobce ČZ UHERSKÝ BROD, výrobní čísla C954631, C954631, C954631, ráže 9 mm Luger, včetně průkazu této zbraně číslo MU541881, datum registrace 10. 6. 2020.

3. Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se trestné činnosti měl dopustit tím, že dne 5. srpna 2020, v době po 20:20 hod., v chatové oblasti Dvořiště nacházející se v katastru obce Smržov, na příjezdové komunikaci před chatou [číslo] při výkonu služby příslušníka Policie České republiky, konkrétně při šetření podezření z porušení veřejného pořádku oznámeného [jméno] [příjmení], nar. dne 24. 9. 1987, když zpozoroval, že k chatě přichází její druh, [jméno] [příjmení], nar. dne [datum], v podnapilém stavu, s nasazenou plynovou maskou a vydávající nesrozumitelné výrazy, vytáhl z pouzdra opasku služební zbraň, samonabíjecí pistolí CZ 75 D Compact, výrobního čísla S2530, ráže 9 mm Luger, kterou nabil a namířil ji na [jméno] [příjmení], a když [jméno] [příjmení] došel na úroveň vedlejší chaty [číslo] Mgr. [jméno] [příjmení] proti němu užil výzvy, aby si lehl na zem, na což [jméno] [příjmení] nereagoval a odhodil plynovou masku, načež nereagoval ani na další výstrahu [jméno] [příjmení], aby se nepřibližoval, jinak bude střílet, pokračoval v chůzi k obžalovanému a svlékl si tričko se slovy, že se nebojí, přičemž Mgr. [jméno] [příjmení] se po celou dobu přibližování [jméno] [příjmení] - po dosavadním míření zbraní na jeho osobu - nepokusil jmenovaného odradit od dalšího přiblížení se prostřednictvím výstřelu směřovaného do bezpečného prostoru, a když se k němu [jméno] [příjmení] přiblížil na vzdálenost cca 5 m, na tohoto ze zbraně vystřelil v úmyslu jej usmrtit, přičemž mířil do oblasti hrudníku, a střelou mu způsobil vstřel vpředu na hrudníku, 6 cm vlevo od střední čáry, přičemž střelný kanál pronikl 4. mezižebřím do dutiny hrudní, kde střela způsobila ložiskové zhmoždění plic, pronikla srdcem prakticky v předozadním směru a skončila ve svalstvu při 11. hrudním obratli vlevo, v důsledku čehož se [jméno] [příjmení] - po nanejvýše několika dalších krocích - v postupu vůči Mgr. [jméno]

[příjmení] zastavil, jeho trup se předklonil do vodorovné polohy a současně rotoval doprava cca o 90 stupňů, tedy bylo zjevné, že [jméno] [příjmení] byl střelou zasažen a původně předpokládaný útok od něho již nehrozí, a přestože Mgr. [jméno] [příjmení] po výstřelu tento změněný pohyb [jméno] [příjmení] pozoroval, opětovně na něho vystřelil v úmyslu jej usmrtit, znovu mířil do oblasti hrudníku a střelou mu způsobil vstřel v levé podpažní řase vpředu, přičemž střela pronikla podkožím, svalovinou a mezi 4. a 5. žebrem, které tříštivě poškodila, pokračovala do dutiny hrudní, kde povrchově rozmoždila vnitřní plochu horního laloku levé plíce, zcela rozmoždila srdeční hrot a po projití bránicí a žaludkem skončila v meziobratlové ploténce mezi 3. a 4. bederním obrátek, načež tělo [jméno] [příjmení] pokračovalo v pádu a rotaci, vůči Mgr. [jméno] [příjmení] se téměř odvrátilo a došlo k hlubokému předklonu trupu, tedy bylo zjevné, že [jméno] [příjmení] není schopen dalšího jednání, avšak Mgr. [jméno] [příjmení] na něho přesto ze vzdálenosti hlavně zbraně kratší 2 m od těla zasaženého opětovně vystřelil v úmyslu jej usmrtit, opět mířil do horní části trupu a střelou mu způsobil vstřel na levém boku, kde střela pronikla dutinou břišní, sestupným tračníkem tlustého střeva a ledvinou a skončila při 2. bederním obrátli vlevo ve svalovinu, přičemž zranění [jméno] [příjmení] způsobená prvním a druhým zástřelem byla smrtelná, smrti nebylo možno zabránit za žádných okolností, a třetí zástřel způsobil těžké zranění důležitého orgánu, které by při včasném poskytnutí specializované lékařské pomoci nemuselo vést ke smrti, avšak již v důsledku zranění srdce po prvním a druhém zástřelu došlo bezprostředně k zástavě krevního oběhu a krátce poté [jméno] [příjmení] zemřel, čímž Mgr. [jméno] [příjmení] porušil zejména § 2, § 11 písm. c), § 56 odst. 2, § 59 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a § 45 odst. 1 písm. a), § 46 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, a takto proti [jméno] [příjmení] zakročil v obavě, že jmenovaný jej fyzicky napadne, jeho osobu vnímal jako nebezpečnou, nastalou situaci vnímal jako vysoce konfliktní, v důsledku čehož u něho došlo k akutní reakci na stres, přičemž jednal ve stavu zúženého vědomí, zaměřeného jen na své ohrožení ze strany [jméno] [příjmení], a byť své okolí vnímal, realisticky je nevyhodnocoval, nebyl schopen adekvátně posoudit veškeré okolnosti a jednal unáhleně, resp. zkratkovitě, přestože nemohl očekávat, že by při případném fyzickém střetu s polonahým a neozbrojeným [jméno] [příjmení] utrpěl závažnější poranění či byl usmrcen, neboť byl pro fyzické zákroky proti útočníkům coby člen pořádkové jednotky a prvosledových hlídek profesionálně vycvičen a na takový zákrok byl vystrojen a vyzbrojen.

4. Proti tomuto rozsudku podali včas odvolání jednak obžalovaný [příjmení] [jméno] [příjmení], jednak poškozená [jméno] [příjmení].

5. Odvolání obžalovaného odůvodnil jeho obhájce JUDr. [jméno] [příjmení] a směřuje jak proti výroku o vině, tak i proti výroku o trestu. V záhlaví odvolání upřesňuje, že napadený rozsudek je stížen vadnou nesprávného právního posouzení věci, neboť má za to, že se jednalo o oprávněné použití služební zbraně v mezích nutné obrany.

6. V průběhu trestního řízení došlo k tomu, že obžalovanému bylo odepřeno nahlédnutí do spisu, dále k tomu, že se nemohl zúčastnit vyšetřovacího pokusu a k tomu, že nebyl akceptován jeho návrh na vypracování odborného vyjádření Útvaru odborného vzdělávání a služební přípravy. Tím došlo nejen k porušení ústavních práv obžalovaného ale také k rozporu mezi skutkovými závěry a provedenými důkazy. V další části odvolání vyslovuje obžalovaný domněnku, že došlo k oprávněnému použití služební zbraně, kterou argumentačně obhajuje. Poté shrnuje celkovou situaci na místě činu a obavu, kterou svým chováním vyvolával poškozený. Poškozený nereagoval na výzvy obžalovaného, což vyvrcholilo jeho výzvou, „já se tě nebojím, klidně střílej“ a rozběhnutím se proti obžalovanému. Obžalovaný se tak dostal do situace, která ohrožovala jeho život. Větší počet výstřelů odůvodnil odvolatel tím, že se poškozený i po zasažení nadále pohyboval směrem k obžalovanému. K potvrzení svých odvolacích námitek cituje z různých rozhodnutí, kdy pachatel jednal v nutné obraně. Závěrem navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a sám rozhodl tak, že se obžalovaný obžaloby zprošťuje.

7. Odvolání poškozené [jméno] [příjmení] odůvodnila její zmocněnkyně [příjmení] [jméno] [příjmení]. Poškozená se neztotožňuje s názorem soudu, že podle § 206 odst. 4 trestního řádu nemůže být její nárok uplatňován v adhezním řízení. Dále se neztotožňuje s argumentací soudu prvního stupně v tom, že by mělo být postupováno podle zák. č. 82/1998 Sb. O odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Zdůrazňuje, že se jedná o takové vybočení z mezí plnění úkolů státní správy, že nemůže být pokryto výše uvedeným zákonem. Zdůrazňuje, že poškozené byla nepochybně způsobena škoda a navrhuje, aby odvolací soud přiznal náhradu škody v celém rozsahu k tíži obžalovaného.

8. Vrchní soud v Praze přezkoumal napadený rozsudek, přezkoumal i postup řízení, které jeho vynesení předcházelo, a shledal, že obě odvolání jsou částečně důvodná.

9. Úvodem konstatuje odvolací soud, že v řízení, které vynesení rozsudku předcházelo, neshledal, až na jednu výjimku, která bude rozvedena níže a která se týká výslovně pouze poškozených, žádné takové pochybení které by podstatným způsobem ovlivnilo výrok o vině či trestu. Ke konkrétním namítaným, „zásadním“ pochybením lze stručně uvést, že obžalovaný má sice právo nahlížet do spisu, toto právo však není bezbřehé a je omezeno technickými možnostmi orgánů činných v přípravném řízení. Jinými slovy, není zásadním procesním pochybením, pokud obviněný nemůže kdykoliv a jakkoliv dlouho nahlížet do spisu, pokud je mu to následně později umožněno. Ani neúčast obviněného u vyšetřovacího pokusu není procesní chybou, protože v § 104c odst. 3 tr. řádu se účast podezřelého nevyžaduje a je jen na orgánu provádějícím tento pokus, zda pokládá účast podezřelého za nutnou. Ostatně s průběhem i výsledky pokusu byl obžalovaný seznámen a měl možnost se k němu vyjádřit. Ani poslední, „procesní“ námitku, spočívající v odmítnutí důkazního návrhu, odvolací soud neakceptuje. Soud prvního stupně měl k dispozici dostatek důkazů a žádné, „odborné vyjádření“ ke svým závěrům nepotřebuje.

10. Tou výše zmiňovanou výjimkou správnosti procesního postupu je rozhodnutí soudu při hlavním líčení dne 5. 5. 2022 (č. l. 2090), že podle § 206 odst. 4 trestního řádu per analogiam nemohou poškození [příjmení] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] uplatňovat své nároky na náhradu škody, neboť obžalovaný není ohledně těchto nároků pasivně legitimovaný. Ustanovení § 206 odst. 4 tr. řádu se totiž vztahuje pouze na případ, kdy práva poškozeného uplatňuje osoba, které toto právo zjevně nepřísluší (aktivní legitimace). Rozšiřování platnosti tohoto ustanovení i na pasivní legitimaci není rozhodně možné a už vůbec není možné poškozené tímto způsobem z vykonávání práv poškozených vyloučit a to ani postupem, „per analogiam“.

11. Skutková zjištění soudu prvního stupně má odvolací soud za naprosto správná a vycházející z rozsáhlého dokazování a z přesvědčivého hodnocení provedených důkazů. O průběhu skutkového děje není žádných pochyb, ostatně ani odvolatelé jej nenapadají.

12. Zásadním problémem této trestní věci je to, zda obžalovaný použil zbraní proti poškozenému oprávněně a přiměřeným způsobem. Zda tedy není na místě některá z okolností vylučujících protiprávnost jeho jednání. Soud prvního stupně se této otázce velice podrobně věnoval a s jeho závěry se odvolací soud plně ztotožňuje. Aniž by měl potřebu tyto závěry jakkoliv komentovat, lze ve stručnosti uvést, že poškozený útočil proti dvěma fyzicky zdatným a dobře vybaveným a vystrojeným policistům (mužům) bez použití zbraně. Rozhodnutí obžalovaného použít služební zbraň pro přímou, opakovanou střelbou na krátkou vzdálenost do hrudi poškozeného pokládá i odvolací soud za překročení požadavku přiměřenosti, která se v případech nutné obrany i oprávněného použití zbraně vždy vyžaduje. Za této situace nemá odvolací soud žádné výhrady ani k použité právní kvalifikaci.

13. Pochybení shledal odvolací soud ve výroku o trestu. Už samo uložení trestu ve výměře těsně nad hranici jeho možného podmíněného odložení vyvolává určité podezření, že soud prvního stupně váhal mezi uložením nepodmíněného a podmíněného trestu odnětí svobody. Odvolací soud, máje na paměti zásadu obsaženou v § 38 odst. 2 trestního zákoníku („Tam kde stačí

uložení trestní sankce pachatele méně postihující, nesmí být uložena trestní sankce pro pachatele citelnější“), dospěl k závěru, že v tomto případě bude účelu trestu dosaženo uložením mírnějšího trestu. K tomuto závěru jej vedou zejména naprosto výjimečné okolnosti, za kterých k trestné činnosti došlo. Jak se později ukázalo, už samo přivolání policejní hlídky [jméno] [příjmení] na místo činu bylo zbytečné a zcela nesmyslně vyvolalo krizovou situaci. Chování poškozeného [jméno] [příjmení] pak překračuje jakékoliv meze přípustnosti. Místo respektu k uniformovaným policistům se snaží proti nim bez jakékoliv zjevné příčiny útočit a svůj agresivní úmysl dává hlasitě verbálně i fyzicky najevo. V útoku pak pokračuje i přes pohružku použití střelné zbraně. Lze tedy uzavřít, že celou krizovou situaci vyvolala poškozená [jméno] [příjmení] a její gradaci obstaral poškozený [jméno] [příjmení]. Tak masivní spoluzavinění poškozených na spáchané trestné činnosti se příliš často nevidí. Pokud jde o osobu obžalovaného, ten žil před spáchaním trestné činnosti naprosto řádným životem a je zřejmé, že trestná činnost byla naprostým vybočením z dosavadního způsobu života.

14. Za této situace má odvolací soud za to, že uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody je nepřiměřeně přísné. Výrok o trestu proto zrušil a uložil sám trest při spodní hranici trestní sazby s podmíněným odkladem jeho výkonu. O mírnějším trestu odvolací soud neuvažoval, protože se přeci jenom jedná o smrt relativně mladého muže, který měl společenské vazby na družku, rodinu a nezletilou dceru.

15. Spolu s výrokem o trestu zrušil odvolací soud i výrok o zabrání sbírky zbraní obžalovaného. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že tyto zbraně, „ohrožují bezpečnost lidí nebo majetku, popřípadě společnosti, anebo hrozí nebezpečí, že budou sloužit ke spáchání zločinu“ viz § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku. Žádná z těchto podmínek však nebyla naplněna. Zbraně obecně jsou bezpečnostním rizikem, nicméně zákonodárce jejich držení povoluje a obžalovaný podmínky jejich držení splnil. Trestnou činnost pak spáchal zbraní naprosto odlišnou. Obava, že by za použití těchto zbraní spáchal obžalovaný jiný zločin, pak nemá naprosto žádnou oporu v provedeném dokazování.

16. Jak je uvedeno shora, soud prvního stupně nesprávně vyloučil z možnosti uplatnění práv na náhradu škody poškozené. Protože se však odvolala pouze poškozená [jméno] [příjmení], mohl toto pochybní odvolací soud napravit pouze v jejím případě, když ustanovení § 261 trestního řádu se na poškozené nevztahuje. Odvolací soud proto doplnil výrok napadeného rozsudku tak, že tuto poškozenou odkázal s jejím nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Oproti návrhu obsaženému v odvolání této poškozené nerozhodl o výši škody sám ani tak proto, že by měl pochybnosti o pasivní legitimaci obžalovaného, ale proto, že v tomto případě bude nutné přihlídnout k velice masivnímu spoluzavinění jak poškozené [jméno] [příjmení], tak poškozeného [jméno] [příjmení] na následku, který je pro výši škody podkladem.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není další řádný opravný prostředek přípustný. Lze však proti němu podat dovolání do dvou měsíců od doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně. Odsouzený může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Důvody dovolání jsou uvedeny v § 265b, jeho obsah v § 265f trestního řádu.

Praha 5. října 2022

JUDr. Jiří Lněnička
předsedkyně senátu